

Vad gör vi då vi ser att något inte fungerar runt ett barn/en elev?

-En enkel kartläggning

Tanken med den här kartläggningen är att man helt och fullt utgår ifrån vad som fungerar, varför det fungerar bra, samt hur man kan hitta fler tillfällen att göra det som fungerar väl. OCH att man involverar eleven i detta arbete. Den kartlägger inte elevens kunskaper eller förmågor utan vilka förutsättningar som gynnar barnet/elevens inläring eller situation.

1. Arbetet startar med att man sätter sig ned i arbetslaget och diskuterar utifrån ett antal stödfrågor:

Vad behöver vi veta?

- **NÄR** När fungerar det bra?
- **VAR** Var fungerar det bra?
- **VEM** Med vem/vilka, barn/vuxna fungerar det bra?
- **VAD** Vad och i vilka situationer fungerar det bäst?
- **ORSAK** Hur kan det förklaras, hur kan vi förstå?

Alltså, utgå från det som fungerar och identifiera det! Det kan i vissa situationer vara lätt att tänka att inget fungerar, men börjar man titta så finns det ofta mer som fungerar än man först tror-även om det är korta stunder eller få situationer.

I just detta sammanhang skall man enbart fokusera på det som fungerar, det är lätt att halka in på det som är svårt. **Strukturera samtalet noga.** Gå laget runt, dokumentera och låt en person leda mötet. Låt var och en berätta. Kanske fungerade det en liten stund på mattelektionen, eller på utflykten, eller vid en redovisning etc.

Nu är det dags att arbeta vidare medvetet:

2. Att arbeta med en enkel loggbok som stöd

Varje pedagog runt barnet/eleven skriver ner någon situation/händelse som har fungerat under dagen, under en viss tid, ca 2 veckor. Boka tid för uppföljande träff!

3. Pedagogerna träffas för uppföljning och beskriver de fungerande situationerna för varandra, försök att utgå ifrån frågorna, när? var? vem? vad? orsak?

Vilket mönster ser man? Finns det gemensamma "ingredienser" i de fungerande situationerna. Ex; hur såg uppgiften ut? Hur presenterades den? Hur bemöttes barnet/eleven? Fanns det en viss struktur? Vissa personer involverade etc. etc.

4. Involvera barnet/eleven i ett fördjupat samtal.

Fundera på vem som lämpar sig för detta samtal och vilket samtalsstöd som eventuellt kan behövas. Vilka frågor är lämpliga att ställa utifrån ålder och mognad? Klarar eleven öppna frågor? Boka uppföljande träff. Ta reda på:

Vilka situationer upplever barnet/eleven fungerar bäst. Varför? Hur vill barnet bli bemött? Vad tycker barnet/eleven bäst om att göra? etc. Koppla till pedagogernas reflektioner.

Ex: "Vi ser att det fungerar så bra när..... vad tror du att det beror på?"

5. **Sammanfatta en punktlista tillsammans med barnet/eleven**, ca 5-10 punkter. Utifrån barnets/elevens behov. Den vuxne är lyhörd men leder och hjälper till att formulera.

Exempel på punktlista förskola:

- Jag vill sitta bredvid en vuxen på samlingen
- Jag vill gå ut före de andra då vi skall leka på gården.
- Jag vill titta när de andra leker, innan jag prövar själv.
- Jag behöver bli påmind, med hjälp av bilder, i vilken ordning jag skall ta på mig kläderna.
- Jag vill inte ha mat som är blandad på tallriken.
- Jag vill veta en stund i förväg, när jag skall bli hämtad.
- Jag vill inte vila nära någon annan.
- Ibland vill jag gå undan och spela på "paddan".
- Jag vill alltid ha med mitt gosdjur.
- Ibland måste jag ha min keps, eller min luva inomhus.

Exempel på punktlista skola:

- Jag gillar att sitta vid fönstret långt fram, gärna bredvid Elsa.
- Jag vill att läraren berättar lite om vad man gjorde lektionen innan, så att jag får tid att komma på rätt spår i tanken.
- Jag tycker det är bra om läraren skriver upp och förklarar begrepp.
- Jag förstår lättare om läraren kan visa med bilder som stöd.
- Jag tycker att det är bra om läraren skriver upp lektionens planering på tavlan.
- Jag vill veta vad jag skall göra om orken tar slut.
- Jag får gå till vilrummet på lunchrasten, och om jag behöver en paus behöver i andra sammanhang.
- Jag tycker det är lättare att förstå lekar och regler om läraren förklarar i klassrummet.
- Jag vill inte ha frågor om jag inte räcker upp handen.
- Jag kommer lättare ihåg att lägga ner läxan om läraren påminner mig i slutet av dagen.
- Om jag blir arg vill jag vara för sig själv en stund. Jag vill inte att någon skriker på mig. Vi kan prata om vad som hände när allt lugnat ner sig.
- Arbetslaget träffas igen. Hur kan man göra mer av dessa fungerande situationer/aktiviteter? Hur kan man koppla det som man kommit fram till

Varför "jag-form"?

Att punktlistan skrivs tillsammans med eleven och formuleras i jag-form signalerar tydligt elevens delaktighet och att det verkligen är elevens behov som står i centrum.

Tanken är att listan också skall kunna vara ett redskap för eleven att själv kunna påverka det stöd som eleven själv anser vara verksamt. Det kan också vara ett led i självkänedom.

-Vad klarar jag galant?

-Vad behöver jag stöd för att kunna klara något bättre?

- Etc.

Punktlistan skall vara lika mycket elevens som pedagogernas dokument. Kanske kan eleven alltid ha det med sig, för att t.ex. förmedla om den möter en ny pedagog eller en vikarie, beroende på ålder och mognad? Det är dock inte elevens ansvar att listan är känd för alla.

6. Fortsatt samtal i arbetslaget utifrån punktlistan och samtalet med eleven.

Hur kan man dra nytta av dessa erfarenheter i verksamheten och i fler situationer?

Vad innebär det i respektive ämne? I olika situationer? Hur konkretiserar och dokumenterar vi detta som anpassningar?

Att tänka på, nästa steg

- Kom ni fram till något som ni inte visste förut? Framgångsfaktorer? Fick ni med alla delar? Vad saknades eventuellt? Hur skall ni ta reda på det?
- Punktlistan skall vara känd för alla som möter eleven.
- Vem ansvarar för att dela denna information?
- Behöver listan, behoven ses över? Det är ett ständigt pågående arbete. Vem ansvarar för uppföljning? När?
- Avsätt fast tid i arbetslaget- strukturerade samtal. 15 min på varje arbetslag "kartläggningstid"?
- Vilka frågor är relevanta att ställa till aktuell elev för att tydliggöra?
- Skulle det kunna bli en rutin att kartlägga på liknande sätt i er organisation? Vad skulle ni behöva förändra/utveckla för att det skulle passa er verksamhet?
- Hur skulle rutinerna och organisationen kring detta kunna fungera?
- Kan man använda punktlistan som underlag i fler situationer? Koppla till och dokumentera anpassningar? Utvecklingssamtal? Åtgärdsprogram?

Kartläggningen är prövad från förskola till och med gymnasiet. Tänk på att det är en tankemodell att utgå ifrån. Ni kan göra den till er egen. Låt den vara ett stöd för att hitta rutiner för hur man tar det där första steget, då man är orolig för ett barn eller en elev.

